

PORSGRUNN KOMMUNE

Foto: Dag Jensen

PULSERENDE KULTUR

Kommunedelplan for kultur 2024 – 2036

INNHOOLD

FORORD	4
INNLEDNING	7
VISJON, MÅL OG STRATEGIER	12
TEMAOMRÅDER	14
PLANER, FØRINGER OG REFERANSER	22

FORORD

Kulturkommunen Porsgrunn

Porsgrunn kommune ønsker at kunst og kultur skal oppleves som viktig, relevant og tilgjengelig for alle. Kunst og kultur skal virke samlende og få folk til å ønske og søke et fellesskap. Dette bidrar til å bygge identitet og styrker opplevelsen av tilhørighet.

I en tid der mange sliter økonomisk pga. høyere levekostnader, er det ekstra viktig å favne alle innbyggere. Både unge og eldre skal kjenne at dette angår dem. Kultur handler jo om så mye— alt fra opera til amatørteater. Et godt og bredt kunst- og kulturtilbud bidrar til å gjøre vår region attraktiv og får flere til å ønske å flytte hit.

Med denne kulturplanen har vi fått på plass en helhetlig, langsiktig og strategisk plan for kulturkommunen Porsgrunn. Planen skal gi retning for kulturarbeidet de neste tolv årene. Den er overordnet og gjelder ikke utelukkende for de tjenester som kommunen yter innenfor kulturområdet, men også for eksterne kulturaktører, enten det handler om de profesjonelle eller de frivillige.

Kunst- og kulturaktørene skal blomstre

For at kunst- og kulturaktørene skal blomstre, er det avgjørende at forholdene legges til rette for dette. Det handler om at bevilgende myndigheter anser det som en viktig oppgave å støtte opp under kulturlivet, samt om å spille på lag med aktørene. Dette fordrer et godt samarbeidsklima, der alle må være bevisst sin rolle i helheten. De unge må stimuleres til å utvikle sine talenter, og for å få dette til må det satses på kulturarenaer der talentene kan bli oppdaget og dyrket videre. Gode støtteordninger, tilrettelegging for hensiktsmessige produksjons- og øvingslokaler, utvikling av nye arenaer og lokaliteter er faktorer som bidrar til å støtte opp under dette formålet.

Alle deltar

Innbyggerne våre er forskjellige og har ulike interesser. Det er også stor forskjell på hva man velger å bruke penger og fritid på. Det er derfor viktig at kunst og kulturtilbudet er mangfoldig og inkluderende. For å nå ut til alle, er det helt nødvendig at noen av tilbudene er åpne og gratis. Biblioteket som en uavhengig møteplass og formidlingsarena står sentralt. Det er også avgjørende at alle tilbudene er synlige for innbyggerne.

Vi skaper sammen

For å få til samhandling på tvers, er det viktig å skape felles møteplasser der både profesjonelle kunstnere og kulturaktører møter kommunen og de frivillige. Mange større kulturarrangementer er kun gjennomførbare ved hjelp av frivillige. Inspirasjon på tvers av det som ellers vil kunne oppfattes som kulturelle sperrer forhindrer utenforskap, og gjør at flere kan finne sin plass i fellesskapet. Det handler om mestring og en opplevelse av at hver og en er viktig i en større sammenheng.

Kultur preger Porsgrunn

For innbyggerne i Porsgrunn er det av stor betydning å kjenne kommunens historie. Det handler om alt fra porselen til industri, om scenekunst og musikkliv, og om årlige tilbakevendende arrangementer. Porsgrunns posisjon som scenekunstby vil kunne tiltrekke kulturturister, og på sikt også flere tilflyttere. Kunsten som er plassert i byens offentlige rom, sammen med den vakre strandpromenaden, gjør at tilreisende opplever Porsgrunn som et sted man ønsker å vende tilbake til. Vi må stimulere til flere arrangementer, videreutvikle porselen som attraksjon og ta i bruk hele Porsgrunn som scene. På denne måten vil vi skape en attraktiv kommune, og også gjøre den til et sted som innbyggerne er stolte av.

Rådmann
Porsgrunn kommune

Foto: Per-Age Eriksen

INNLEDNING

Planens formål

Kommunedelplan for kultur i Porsgrunn 2024-36, heretter kalt kulturplanen, er kommunens viktigste kulturpolitiske styringsdokument. Den legger føringer for retningen som Porsgrunn skal ta som kulturby de neste tolv årene. Kulturplanen er overordna og strategisk, og skal ha et særlig fokus på utviklingen som skal finne sted i løpet av planperioden.

Kulturplanen definerer mål og strategier for hva som skal kjennetegne kulturbyen Porsgrunn, og hvordan det kan legges til rette for at hele befolkningen gis mulighet til å skape, delta i og oppleve kunst og kultur.

Planen tar utgangspunkt i alle kulturuttrykkene: visuell kunst, litteratur, kulturarv, film, musikk, scenekunst og datakultur.

Kulturplanen er utarbeidet på bakgrunn av sentrale føringer, kunnskapsgrunnlag for feltet, samt innspill fra kulturaktørene, innbyggerne, politikerne, medarbeidere i kulturfeltet og i dialog med ulike kommunalområder.

Kulturbyen Porsgrunn omfattes og utvikles av de profesjonelle aktørene, kunstnerne, kulturfrivilligheten, kommunen og innbyggerne.

Det er summen av disse som sammen med vår historie og utvikling danner kulturbyen vår. Det er utformet en visjon med fire utvalgte temaområder som understøtter denne, med tilhørende mål og strategier for planperioden. Planen bygger videre på alt som er bra, og har samtidig blikket festet fremover. Den skal gi forutsigbarhet, men også være fleksibel, slik at man planlegger både for kontinuitet og nyteknung.

Kultur for alle

Kunst og kultur har en egenverdi, og gir muligheter for alle til å ytre seg. Kultur fremmer mangfold, som har betydning for verdiskaping og bærekraft, inkludering i kulturlivet, og bidrar i forebygging av utenforskap, fattigdom og radikaliserings. Kultur gir grunnlag for fellesskap, som vi ser at blir mer nødvendig i en verden der fysiske møter mellom mennesker utfordres av ulike digitale plattformer.

Et godt kulturtilbud kobles ofte mot god folkehelse. Et godt og variert tilbud i bydeler og nærmiljøet er ofte en forutsetning for at folk flytter dit, og ønsker å engasjere seg i aktivitetene til lokale lag og foreninger.

Med referanse til kulturloven, skal vi ha et mangfoldig kulturtilbud som tilrettelegger for at alle får mulighet for å delta. Tilbudet skal favne barn og unge, unge voksne, middelaldrende og de eldre, uavhengig av bakgrunn og forutsetninger for deltakelse. Utvikling av kreative og skapende evner og ferdigheter har også stor betydning i utdanningsløpet og for innovasjon i næringslivet.

Kulturaktørens kraft

Porsgrunn er en mangfoldig kulturkommune med en rik historie og mange bidragsytere. Vi har dyktige kunstnere og amatører innenfor alle kulturelle uttrykk. Det finnes flinke arrangører, mange gode kulturarenaer og en rekke organisasjoner som legger til rette for aktiviteter og opplevelser hele året.

Kulturlivet i Porsgrunn består av kommunens egne aktører, som bibliotek, kulturskole, fritidsklubber, kino og kulturhus. I tillegg kommer våre

formidlingsordninger som den kulturelle bæremeisen, den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokken og de kommunale støtteordningene. Sammen med de etablerte profesjonelle institusjonene og enkeltkunstnere, sikres det at det presenteres kunst og kulturopplevelser av høy kvalitet.

En annen viktig bærebjelke i kulturlivet i kommunen er kulturfrivilligheten. Mye av mangfoldet i Porsgrunns kulturliv har sitt utspring herfra. Gjennom et stort utvalg av lag og foreninger innenfor musikk, teater, dans og andre kunstuttrykk legges det hvert år ned et betydelig frivillig arbeid for kulturbyen Porsgrunn.

Virksomheten til alle disse kulturaktørene og kulturarenaene skaper også ringvirkninger. De oppdrar, inspirerer og gir andre aktører nødvendig oppdrag og erfaring. I tillegg til kulturopplevelser til publikum, skapes det også arbeidsplasser, som gir inntjening til lokalt næringsliv. Dessuten er kultur en helt sentral del av Porsgrunns omdømme og attraksjonskraft.

Å sikre disse aktørene, de kommunale som de profesjonelle, i en stadig mer uforutsigbar verden er derfor en prioritet. Blant annet fordi disse gir oppdrag, visningsrom og inspirasjon til de frivillige aktørene. Det å sikre en sterk kulturell grunnmur betyr også at man hegner om det frivillige og dugnadsdrevne kulturlivet. Porsgrunn kommune skal være en forutsigbar og aktiv samarbeidspartner for kulturaktørene. Det skal vi gjøre gjennom våre ulike støtteordninger og ikke minst gjennom å være en aktiv tilrettelegger.

Kulturlivet skapes sammen

Porsgrunn kommune har som slagord «Sammen om Porsgrunn». Dette danner grunnlaget for hvordan vi virker sammen om felles mål.

Porsgrunn har gjennom historien blitt påvirket av impulser fra omverden. I en verden som blir mer global blir det viktig å fortsette å hente inspirasjon utenfra. Analyse av fremtidens kulturbruk peker på at stimulering til innovasjon, samarbeid og vekst blir viktigere.

Et steds identitet skapes gjennom tilhørighet og kunnskap om felles fortid, kombinert med felles ambisjoner og forventninger om fremtiden. Hva som utgjør Porsgrunns identitet, har forandret seg opp gjennom historien. wVi omtales som «sjøfartsbyen», «industribyen», «porselensbyen», «rockebyen», «kunnskapsbyen», «teaterbyen» og «festivalbyen». Når kulturplanen fokuserer på at vi skaper sammen menes det at Porsgrunn kommune ønsker å videreutvikle kulturbyen sammen med våre institusjoner, de profesjonelle aktørene og frivilligheten på alle nivå.

Kulturens ringvirkninger

Kunst og kultur er en drivkraft i by- og samfunnsutvikling. Kulturfeltet griper inn i mange andre samfunnsområder og har betydning for både individ og samfunn. Kulturdeltakelse spiller en stor rolle for gode oppvekstvilkår, og bidrar til tilhørighet og livsmestring. Vi formes av våre omgivelser og i sosialt spill med omverden. Kunst og kultur har også stor betydning for bolyst, nærings- og byutvikling. Det gir arbeidsplasser og stimulerer reiselivet. Kulturlivet er identitetsskapende og bidrar til omdømmebygging. En kommune hvor det skapes kunst og der kulturarven formidles aktivt, utvikler sterk egenart, styrker sin egenverdi og skaper et attraktivt bomiljø.

Kultur og bærekraft

Kunst og kultur er viktig i arbeidet med å nå FNs bærekraftsmål. Kultur kan berike, begeistre og bevege og bidra til bedre helse. I et samfunn hvor det legges til rette for at man kan uttrykke seg gjennom kulturell aktivitet, gir man folk mulighet til å utvide sin horisont og øke sin forståelse og kunnskap. Kultur bidrar på den måten til livslang læring. Ved å tilby gratis møteplasser legger vi til rette for at alle kan delta uavhengig av bakgrunn og ressurser. Dette er viktig for å oppnå mindre ulikhet. Gjennom kulturarv kan vi lære oss å kjenne vår historie og lære av vår fortid. Kultur er ytringer og ytringsfrihet er en menneskerett. For å oppnå et samfunn preget av fred og rettferdighet er det viktig at alle har mulighet til å ytre seg. Det er også essensielt at vi møter andre meninger og tanker enn våre egne og på den måten lærer oss å tåle uenighet. Her spiller kunst og kultur en viktig rolle.

En kulturkommune i endring

Porsgrunn er del av en verden som i stadig større grad er i forandring. Pandemi, krig, klimaendringer og svingninger i verdensøkonomien rammer også oss her lokalt. Noen ganger på måter vi ikke var forberedt på. I tillegg skjer det demografiske endringer, det blir stadig flere eldre og litt færre unge. Deltakelsen i organisert aktivitet går ned, og frivilligheten er under press. Arbeidsmarkedet forandrer seg med knapphet på arbeidskraft og økt innvandring.

Det skjer store endringer innenfor teknologi og digitale løsninger, som gir både muligheter og utfordringer. Kulturens rolle i samfunnet blir viktigere, blant annet fordi mennesker møtes fysisk i mindre grad enn før. Mye av dette er det i dag umulig å forutse konsekvensene av. Forskning viser til at den generelle tradisjonelle kulturbruken går ned, samtidig som koronapandemiens langsiktige

konsekvens for kulturlivet enda er uvis. Parallelt utvikles nye digitale kulturtilbud og kunstig intelligens, som både komplementerer og utfordrer kulturlivet. Internasjonalt ser vi en demokratisk tilbakegang og at ytringsfriheten er under press.

Alt dette gjør noe med hvordan samfunnet utvikler seg og vil også måtte reflekteres i kulturtilbudet i årene som kommer. En oppgående kulturkommune må derfor planlegge med mange tanker i hodet samtidig. Det innebærer at vi opprettholder alt det gode Porsgrunn har å by på, samtidig som vi må være åpne for endringene som kommer.

VISJON, MÅL OG STRATEGIER

VISJON

PULSERENDE KULTUR

TEMAOMRÅDENE

- **Kunst- og kulturaktørene blomstrer**
- **Alle deltar**
- **Vi skaper sammen**
- **Kultur preger Porsgrunn**

LANGSIKTIGE MÅL

- Kunst- og kulturaktørene i Porsgrunn har vilkår som sikrer utvikling, bredde og kvalitet
- Alle har mulighet til å oppleve, delta i og skape kultur
- Kulturlivet preges av samskaping og utvikling
- Kulturen skaper tilhørighet og bidrar til at Porsgrunn er et attraktivt sted å bo, jobbe og besøke

Temaområde 1

Kunst- og kulturaktørene blomstrer

Langsiktig mål

Kunst- og kulturaktørene i Porsgrunn skal ha vilkår som sikrer utvikling, bredde og kvalitet

Slik vil vi ha det

- Vi har robuste profesjonelle kulturinstitusjoner
- Vi har flere egnede steder/arenaer for å produsere, utøve og formidle kunst og kultur
- Det er attraktivt for kunstnere å bo og virke i Porsgrunn
- Det er godt tilrettelagt for mangfoldig kulturfrivillighet
- Vi har gode rammebetingelser og tilskuddsordninger for kulturaktørene

Slik gjør vi det

- Sikre og utvikle eksisterende profesjonelle institusjoner som Porsgrunn bibliotek, Porsgrunn kulturskole, Kulturhuset Ælvespeilet, Filmsentret Charlie, Grenland Friteater, Kunsthall Grenland og Porselensverkstedet 1400 grader, Porselensmuseet, DuVerden sjøfartsmuseum og vitensenter, NORA – nasjonal og regional arena for dans og Vangens Operastudio
- Bidra til å etablere Teaterparken – senter for fri scenekunst
- Bidra til å etablere Dansens hus
- Utrede mulighet for en ny moderne kino
- Bidra til å etablere distriktsopera i vår region
- Videreutvikle kulturhuset Ælvespeilet som fremvisningsarena og ressurscenter for det øvrige kulturlivet
- Bidra til å etablere møteplasser for datakultur
- Utvikle Porsgrunn som friby
- Tilrettelegge for å ta i bruk flere eksisterende lokaler til kulturaktivitet og sikre at de er egnet til formålet
- Samarbeide om etablering av nye produksjons- og øvingslokaler for profesjonelle og amatører
- Forbedre rammebetingelsene og utvikle helhetlige tilskuddsordninger til det profesjonelle og frivillige kulturlivet

Temaområde 2

Alle deltar

Langsiktig mål

Alle har mulighet til å oppleve, delta i og skape kultur

Slik vil vi ha det

- Kulturlivet er mangfoldig og inkluderende
- Det er lett å være kulturbruker i Porsgrunn
- Alle har mulighet til å ytre seg gjennom kunst og kultur
- Barn og unge opplever og deltar i kunst og kultur gjennom oppveksten
- Eldre deltar i kulturaktivitet og fellesskap
- Studentene deltar aktivt i kulturlivet
- Det er tilrettelagt for å kunne fordype og utvikle seg innenfor ulike kulturuttrykk
- Innbyggerne har tilgang på møteplasser og kulturaktivitet i sitt nærmiljø

Slik gjør vi det

- Tilrettelegge for trygge, universelt utformede og gratis møteplasser, som for eksempel biblioteket, aktivitetssentre, fritidsklubber og frivilligsentraller
- Tilrettelegge for et variert kultur- og fritidstilbud
- Stimulere til økt kulturfrivillighet
- Ta i bruk flere virkemidler for deltakelse
- Styrke og utvikle de ulike formidlingsordningene: den kulturelle bæremøisen, den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokken
- Videreutvikle kulturskolen som helhetlig møteplass, opplæringsarena og ressurscenter
- Videreutvikle biblioteket som uavhengig møteplass, demokratihus og formidlingsarena for litteratur og kunnskap
- Styrke og samordne markedsføringen av kulturtilbudet og kulturaktørene

Temaområde 3

Vi skaper sammen

Langsiktig mål

Kulturlivet preges av samskaping og utvikling

Foto: Kai Hansen

Slik vil vi ha det

- Ulike miljøer, aktører og målgrupper involverer hverandre i utviklingen av kulturtilbudet
- Det er godt samspill mellom profesjonelt og frivillig kulturliv
- Kulturaktørene er oppdaterte på og er åpne for nasjonale og internasjonale strømninger
- Kommunen og kulturaktørene er attraktive partnere i regionale, nasjonale og internasjonale kulturprosjekter
- Kulturfeltet utvikles med utgangspunkt i forskning, kunnskap og erfaring

Slik gjør vi det

- Benytte og utvikle ulike nettverk for kulturfeltet
- Tilrettelegge for samarbeid mellom kulturaktører, kommunen, næringslivet og utdannings- og forskningsmiljøer
- Tilrettelegge for kreative kulturfellesskap for kunstnere og utøvere
- Styrke interkommunalt, nasjonalt og internasjonalt samarbeid
- Tilrettelegge for sambruk og gjenbruk av ressurser og utstyr for kulturaktørene
- Ha en aktiv tilnærming til å søke eksterne tilskudd og prosjektmidler til kulturutvikling
- Tilgjengeliggjøre og bidra til kunnskapsproduksjon på kulturfeltet.

Temaområde 4

Kultur preger Porsgrunn

Langsiktig mål

Kulturen skaper tilhørighet og bidrar til
at Porsgrunn er et attraktivt sted å bo, jobbe og besøke

Slik vil vi ha det

- Befolkningen bygger identitet og tilhørighet gjennom kulturdeltagelse
- Kulturnæringene bidrar til verdiskaping og ringvirkninger
- Vi kjenner og bevarer vår materielle og immaterielle kulturarv
- Porsgrunns identiteter gjenspeiles i byrom og aktivitet
- Kunst og kultur er en drivkraft i steds- og samfunnsutvikling
- Porsgrunn fylles av et mangfold av kultur gjennom hele året
- Kultur tiltrekker nye innbyggere, besøkende og aktører
- Kulturlivet gjenspeiler Porsgrunn som et flerkulturelt og internasjonalt samfunn

Slik gjør vi det

- Forsterke vår posisjon som scenekunstby
- Forsterke vår posisjon som porselensby
- Forvalte og formidle kulturarven i samarbeid med profesjonelle og frivillige aktører
- Styrke Porsgrunns posisjon som en del av industriaksen Rjukan-Notodden ved å koble industriarven i Porsgrunn tettere med verdensarven
- Stimulere til flere og større arrangementer
- Utarbeide estetiske retningslinjer for bygg og uterom
- Tilrettelegge byrom med infrastruktur for arrangement
- Forsterke bruk av kunst i offentlig rom
- Utarbeide plan for kulturminner og kulturmiljø
- Aktivisere museumsområde på Nedre Frednes til et levende byrom med historisk sus
- Styrke samarbeidet mellom kultur og reiseliv

LOVER, PLANER OG FØRINGER

Lover

- Grunnloven §100 om ytringsfrihet
- Kulturlova
- Folkebibliotekloven
- Opplæringslova
- Kulturminneloven
- Åndsverkloven

Nasjonale føringer

- FNs barnekonvensjon– FNs konvensjon om barnets rettigheter
- Kulturmeldingen– Meld. St. 8 (2018-2019)– «Kulturens Kraft»
- Kunst og kultur for, med og av barn og unge– Meld. St. 18 (2020-2021) - «Oppleve, skape, dele»
- Utvidet nasjonal bibliotekstrategi 2020-2025– «Rom for demokrati og danning»
- Strategi for kulturfrivilligheten 2023-2025– «Rom for deltakelse»
- Strategi for scenekunst 2021 - 2025
- Dataspillstrategi 2024 - 2026– «Tid for spill»
- Strategi for kultur og reiseliv– «Noreg som attraktiv kulturdestinasjon»
- Musea i samfunnet– Meld. St. 23 (2020-2021)– «Musea i samfunnet– tillit, ting og tid»
- Rammeplan for kulturskolen (Norsk kulturskoleråd)
- Folkehelsemeldinga– Meld. St.15 (2022-2023)– «Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar»
- Frivillighetserklæringen– erklæring for samspillet mellom regjeringen og frivillig sektor
- Fritidserklæringen
- Strategi for mennesker med funksjonsnedsettelse 2020-2030– «Et samfunn for alle»
- Kulturmiljømeldingen (Meld. St. 16 (2019-2020)– «Nye mål i kulturmiljøpolitikken– Engasjement, bærekraft og mangfold»
- Kunstermeldingen (Meld. St. 22 (2022-2023)– «Kunsterkår»

Regionale planer

- Kulturstrategi for Vestfold og Telemark 2021-2024– «Der mennesker møtes»
- Regional strategi for reiseliv og opplevelser 2022-2030

Kommunale planer

- Kommuneplanens samfunnsdel
- Plan for inkludering av barn og unge 2020-2024
- Museumsmelding
- Verneplan for Porsgrunn kommune
- Frivillighetsstrategi
- «Klart vi kan» - strategisk plan for oppvekst
- Kvalitetsreformen «Leve hele livet»
- Rammeplan for Den kulturelle skolesekken

Organisering og behandling

Porsgrunn vedtok i sak 21/05507 planprogram for kommunedelplan for kultur. Arbeidet har fulgt dette grunnlaget samt plan og bygningslovens bestemmelser med hensyn til politiske behandlinger, kunngjøringer osv. Ansvaret for utarbeidelse av planen er tillagt virksomhet for kultur og idrett, og det ble etablert en prosjektgruppe bestående av:

Per Sortedal	Kommunalsjef for miljø- og byutvikling	Prosjektansvarlig
Målfrid Hålimoen	Leder kulturavdelingen	Prosjektleder
Mariann Eriksen	Kultur- og idrettssjef	Medlem
Morten Hagevik	Rektor kulturskolen	Medlem
Maria Guribye	Biblioteksjef	Medlem
Tone Valland	Seniorrådgiver kulturavdelingen	Medlem

Det er tilrettelagt for en bred involvering i utarbeidelse av planen. Forslag til plan ble utarbeidet på grunnlag av både interne og eksterne innspill og i dialog med de ulike aktørene. Planen har vært på høring i perioden 28.08.23 - 25.10.23. I løpet av høringsperioden ble det gjennomført workshop med aktørene innenfor de 7 kulturuttrykkene, to møter med representanter for befolkningen ved bruk av metodikken Borgerpanel, samt en workshop med Utvalg for barn, ung og kultur.

Planen har vært til behandling politisk behandling i Utvalg for barn, unge og kultur 28.02.24 og Bystyret 14.03.24. Kommunedelplan for kultur 2024 – 2036 ble vedtatt i Bystyret 14.03.24, sak 23/24 og saksnummer 24/1618.

